

Пролетарі всіх країн, єднайтеся!

Рік видання 7-й

ПЕДАГОГІЧНИ КАДРИ

ОРГАН ПАРТБЮРО, КОМІТЕТУ ЛКСМУ, ПРОФКОМУ
ТА РЕКТОРАТУ КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ імені О. М. ГОРЬКОГО

№ 30-31
(198-199)

5

ЛИСТОПАДА
1962 року
ПОНЕДІЛОК

Ціна 2 коп.

Людина сказала: «Пора... При-
сядемо на хвилину...» Вони опу-
стилися на стілець і замовкли. Бу-
ло дуже тихо. Дуже. Тільки ходи-
ли діловито тікали, та сильніше
звичайного билосся серце.
Проходила хвилинка.
Про цю велику хвилину люди
розкажуть своїм дітям і внукам.
Але це буде потім, пізніше...

ній карті і відмічали кружечками:
Кавказ — англійцям, Далекий
Схід — японцям, Україна — нім-
цям... На карті все було дивно
просто...
А на землі їх зустріла Люди-
на — Солдат Революції. Він стояв
у обмотках, голодний, неголений
і обірваний. Тільки очі горіли. Та
ще горіла немеркнуча ясна зірка

А поки що Людина піднялася,
поцілувала дружину і просто ска-
зала: «Все... Я пішов...»
І пішла за поріг. Пішла у май-
бутнє. Звичайна Людина 1917 ро-
ку. Хрест-нахрест кулеметні стрі-
лки, червоний бант в петлиці, гвин-
тівка на правому плечі. Скоро іме-
нем цієї Людини назвуть вулиці і
площі. Про неї будуть написані ба-
гатотомні романи.
Все буде потім, пізніше...
А поки що Людина навіть не ду-
мала про це. Вона йшла нічним
Петроградом. Людина йшла робити
пролетарську Революцію. І ко-
ли, ставлячи кроку в кінці істо-
рії старого світу, впівнеба ахнула
«Аврора», голос Людини, голос
Солдата Революції злився з тися-
чами інших голосів. «Это есть наш
последний и решительный...», —
роздирало горлянки, співали люди.
Співали і знали, що не остан-
ній бій.
І вони не помилилися. Як дале-
ко було до останнього бою! Випро-
бування почалося одразу. Забахка-
ли, забарабанили в світлий буди-
нок Революції залізниці кулаки во-
рожих гармат. Англійська мова
звучала на вулицях Мурманська і
Архангельська, французька — в
Одесі, японська у Владивостоці. І
називали себе «визволителями Ро-
сії». Багато було «визволителів».
Колчак і Денікін, Юденіч і
Врангель, Антонов і Махно, — не
порахувати всіх!
Не порахувати і тих, що стояли
за спинами «визволителів». Вони
не шкодували грошей. Вони нама-
галися як могли. Вони кричали в
обличчя Революції: «Не дозволя-
мо! Не дозволимо!» І діловито ді-
лили Росію. Плазували по величез-

на шапці. Його убивали тисячу
разів, і він знову піднімався, його
розстрілювали капелівці, його ко-
сив тиф, спалювала чахотка.
І жив. І захищав Революцію...
Він переміг. Переміг і вперше
обвів поглядом землю. Свою.
Власну...
Вона була такою прекрасною,
якою може бути тільки земля на
світанку. Велике сонце осявало її
спокійним промінням. І прокида-
лось до життя все живе, і летів
над країною урочистий вітер.
Але вона була і іншою — звіль-
нена земля. Мовчали іржаві ма-
шини. Не куріли заводи. Безсило
повисли телеграфні дроти. Зарос-
ли селянські поля.
Самим поширеним словом в ті
роки було слово «нема».
Нема хліба. Нема вугілля. Не-
ма дров. Нема нафти. Нема взу-
т... Нема... Нема... Нема...
І на все це Солдат Революції
сказав: буде!
І знову загуділо в грудях: «Это
есть наш последний и решитель-
ный...»
Почався жорстокий бій з роз-
рухою. Бій за хліб. Бій за вугі-
лля. За бавовну. За електроенергію.
Бій за освіту.
Будив село постріл куркульсько-
го обріза. Дзвеніло розбите вік-
но. І на дерев'яний стіл важко па-
дала голова господаря колгоспу. І
червона кров заливала нерівні ряд-
ки: «Ми, колгоспники і колгоспни-
ці артілі «Шлях до комунізму»,
зобов'язуємося...»
Шлях до комунізму. Так ішов
Солдат Революції.
Він більше життя любив свою
країну і беріг її кордони.
Солдат Революції виводив свою
країну із темноти і багнюки. За-
ливав її електричним світлом. По-
вертав ріки. Будував міста в тай-
зі. Вірив у майбутнє. Знав, що
Завтра країна буде прекрасним.
Але одного разу небо розколо-
лось над батьківщиною Революції.
Давлячи все живе, плазував мир-
ними полями сталений павук фа-
шистської свастики. До цього він
уже встиг підкорити майже всю
Європу. Яка сила може зупинити
його?
Знайшлася така сила. «Вставай,
страна огромная! Вставай на
смертний бой!»

І піднялася країна. Піднявся
Солдат Революції. Це він гово-
рив: «Велика Росія, а відступати
нікуди, — позаду Москва!...» Це
він, Солдат Революції, став на
смерть у Волгограді.
Солдат Революції.

Це він захистив свою країну,
приніс свободу всьому світу.
Круто і гордо піднялися нові бу-
динки. Розцвіла земля!
А Солдат Революції знову йде
за мрією.

Про неї, про революцію, він ду-
має не тільки у святкові дні, коли
вулиці стають світліші від полу-
м'яних прапорів. Він думає про
неї завжди. Він живе нею.

Солдат Революції!
Він хоче миру на землі, вирощу-
вати хліб, няньчити дітей, будувати
школи, відкривати нові таємни-
ці природи. Він хоче миру, але не
боїться ніяких погроз.

«Пора, — сказав Солдат. —
Присядемо...» Вони опустилися на
диван і замовкли. Було дуже ти-
хо. Проїшла хвилинка.

І пішов за поріг.
Пішов, як в майбутнє...

Він надіває скафандр, прощаєть-
ся з друзями і, не поспішаючи,
підходить до великої сяючої ра-
кети. Сколихнулася земля. І Сол-
дат Революції помчався назустріч
зіркам. І Всесвіт ахнув, дивується
людському дерзання і мужності.
Дивуються силі Людини — сина
комуністичної епохи.

Ми — Солдати Революції — ро-
бимо так, що самий звичайний
день стає великим і безсмертним.
Так було не раз! Так безумов-
но буде! Ми всі — Солдати Рево-
люції.

ЖОВТЕНЬ

Заполонившись буднями
завзятими
І запікшись кров'ю в
кумачах,
Він для людства народився
святим
В найгуманнішій усмішці
Ілліча.
Щоб згоріла кривда
загримована
І кувалось щастя у труді,
«Віва Куба» залпами
Скандував уперше він тоді.
У Весну веде вселюдський
зір його
Крізь бурани, сніг і
листолет.
І сідають голуби довірливо
На останні ступені ракет.

А. РУДЕНКО.

КОМУНІСТИ І КОМСОМОЛЬЦІ БУДЬТЕ В АВАНГАР-
ДІ ВСЕНАРОДНОЇ БОРОТЬБИ ЗА ПОБУДОВУ КОМУ-
НІЗМУ В СРСР!

ХАЙ ЖИВЕ СТОВРЕНА ЛЕНІНИМ СЛАВНА КОМУНІС-
ТИЧНА ПАРТІЯ РАДЯНСЬКОГО СОЮЗУ!

З святом вас, товариші!

ШАНОВНІ ТОВАРИШІ, ДОРОГІ ДРУЗІ — СТУДЕНТИ,
ПРОФЕСОРИ, ВИКЛАДАЧІ, РОБІТНИКИ І СЛУЖБОВЦІ
КИЇВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУ-
ТУ ІМЕНІ О. М. ГОРЬКОГО!

РЕКТОРАТ, ПАРТІЙНЕ БЮРО, КОМІТЕТ ЛКСМУ І
ПРОФКОМ ВІД УСЬОГО СЕРЦЯ ПОЗДОРОВЛЯЮТЬ ВАС
З ВЕЛИКИМ СВЯТОМ — 45 РОКОВИНАМИ ВЕЛИКОЇ
ЖОВТНЕВОЇ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ.

БАЖАЄМО ВАМ ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я, НОВИХ УСПІ-
ХІВ У ПРАЦІ І НАВЧАННІ. ЗАКЛИКАЄМО ВАС, ТОВАРИ-
ШІ, ДОКЛАСТИ ЩЕ БІЛЬШИХ ЗУСИЛЬ, ЩОБ ВНЕСТИ
ГІДНИЙ ВКЛАД У БУДІВНИЦТВО КОМУНІЗМУ В НА-
ШІЙ КРАЇНІ.

ХАЙ ЖИВУТЬ 45 РОКОВИНИ ВЕЛИКОГО ЖОВТНЯ!
ХАЙ ЖИВЕ КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ РАДЯНСЬКОГО
СОЮЗУ — ВЕЛИКА ЗАПАЛЮЮЧА І КЕРІВНА СИЛА РА-
ДЯНСЬКОГО НАРОДУ В БОРОТЬБІ ЗА ПОБУДОВУ КО-
МУНІЗМУ!

РЕКТОРАТ
ПАРТІЙНЕ БЮРО
КОМІТЕТ ЛКСМУ
ПРОФКОМ

ТАКОЮ БУДЕ НАША КОЛОНА

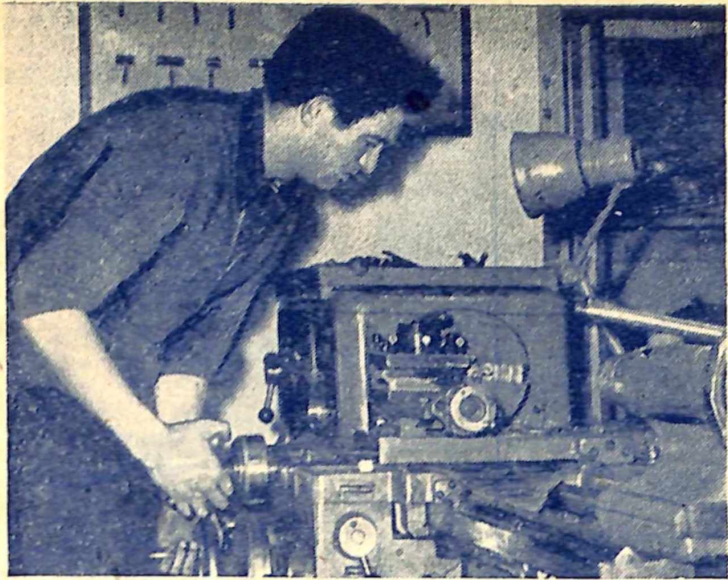
7 листопада студенти, викладачі, адмінтехперсо-
нал інституту вийдуть на святкову демонстрацію. У
складі трудящих Радянського району наша колона
пройде вулицями міста, біля трибун на Хрещатику.
Якою вона буде, наша колона?

Очолюватиме її фізико-математичний факультет.
Попереду йтимуть юнаки і дівчата з портретами
Маркса, Енгельса, Леніна, інші — з букетами кві-
тів. Треба сказати, що понад 300 студентів нестимуть
букети квітів, виготовлених власними руками під ке-
рівництвом лаборантки Л. Маковецької та викладача
О. Корнійчука.

Портрети радянських космонавтів, плакат, що від-
биває участь студентів інституту в роботі на цілині,
прикрасять нашу колону.

Майстерно виконані під керівництвом викладача
М. Солом'яного макети Програми і Статуту КПРС
теж будуть в голові колони. Прапори союзних рес-
публік завітчають ряди демонстрантів.

Молоді, усміхнені обличчя, радісні пісні, впевне-
ний крок кожного з учасників святкової демонстрації
довершать чудовий ансамбль колони.

Пройде кілька років і ОЛЕГ САВІНОВ стане вчителем фізики і виробничого навчання. Це буде пізніше, а поки що потрібно навчитися багато чому самому. Справді: не так легко виготовити валик для дрелі. Тому й так зосереджено працює студент.

В. ТИМОШЕНКО

НАЗУСТРІЧ ЖИТТЮ

НАРИС

Шістнадцятирічна Джумахал, чорнява, з довгими косами і темними, як терен очима, не бігла, а немов летіла на крилах, наспівуючи пісню. Їй хотілося скоріше побачити свою маму, поділитися радістю.

Та не встигла вона переступити поріг хати, як та зустріла її похмура, сердита. Вона ще ніколи такою не була.

— Все співаєш, Джумахал!

— Так, мамо, співаю. Учитель музики сказав сьогодні, що мене після закінчення школи пошлють навчатися у Московську консерваторію. Я така щаслива, я така щаслива, — безкінця щебетала Джумахал.

— О-о-о! Що ти робиш? — взялася за голову мати. — В ярмо сорому заводити мене. Не жіноча справа виступати в театрах. Покинь школу, не ходи туди. О, єдина ти моя донько! Як ми будемо дивитися в очі людям, родичам. Вони навкі проклянуть тебе.

Дівчині хотілося покинути хату і бігти, бігти. Джумахал вже підійшла до дверей, як почувла ласкавий голос Огульджан.

— Почекай, донечко ти наше. Куди ти поспішаєш? Давай порадишся разом. Може твоя нянька правду каже. Послухай її, матері наші ще ніколи не робили зла своїм дітям.

Джумахал як стала, так і завмерла на місці. Дівчина добре знала, що не з добром приїхала до них тітка.

— Ти красива, Джумахал, — продовжувала родичка. — Пора вже подумати про одруження. Ми знайдемо тобі хорошого жениха. Не будеш оплакувати свою долю.

...Не знала дівчина, що в неї давно забране щастя, що її продали, видали заміж за незнайому людину, що тітка приїхала сюди, у містечко, щоб разом із матір'ю поселились у селі Оба. А через кілька тижнів, ще до закінчення навчального року в школі, мати сказала:

— Збирайся, доню, ми переїдемо в село. Пора вже шукати своє щастя.

І вони переїхали. Глибоко печаль залягла в душі дівчини. Їй хотілося знову йти до музичної школи, співати пісень, і слухати цікаві розповіді учителів. Все частіше стала заходити тітка Огульджан, нагадувати про одруження. А тут немов грим з неба упало горе: захворіла мати, і її відвезли до лікарні.

Не встигла дівчина закінчити школу, як її видали заміж. Замовкла пісня вільної птиці, вмерли на якийсь час мрії, сподівання. Хто забрав у неї щастя і кинув у чужий двір, до чужих людей? Мати, тітка, родичі — далекі і близькі. Вони сказали, що коли б вона невий-

шла заміж за Кайбула, то осоромила б рід, закон Ісламу. Чому вона сліпо підкорилася всім? Чому вона пожаліла всіх, а не себе? Чому? Кому розповісти про свою матір? Природа подарувала їй чарівний голос, але не дала твердості у досягненні своєї мети.

Думки не давали спокою ні вдень, ні вночі. Вона мріяла, але не вірила в здійснення мрій.

Одного разу Кайбул прийшов додому, побачив у неї книгу, вирвав з рук і кинув на підлогу.

— Вивчилася вже! — кричав він. — Люди сміються з мене, очі колють. Хочеш бути розумнішою за мене! Не буде цього! — і топтав, топтав книгу.

Потім розлігся на перинах, запалив люльку:

— Води принеси краще!

Джумахал з глечиком пішла по воду. Сльози лилися безкінечно, як той гірський струмок.

— Не можу я любити його, — говорила вона матері. — Я не хочу бути служанкою. Я хочу вчитися. Він не людина, він книги топче. Мамо, мені тільки сімнадцять...

— Бійся так думати, не смій так говорити. Йди краще молитися у мечеть.

Незадовго народився син Перман. Всю свою любов Джумахал віддавала крихітному малютку.

Іноді молода мати виходила на вулицю і дивилася на російську вчительку, навколо якої юрбою йшла дітвора. Саме в цей час у неї народилася думка — стати вчителькою.

Важко доводилося молодій жінці. Їй хотілося покинути Кайбула, забути його назавжди.

— О, єдина моя донько, — говорила мати Хумар. — Не думай так робити.

Та дочка не послушала ні тітку Огульджан, ні матір.

— Я не хочу з тобою жити, — сказала вона. — Я не навиджу тебе з твоїми байськими звичками. Я хочу, щоб ти був другом, товаришем, чоловіком і хорошим батьком нашого сина.

— Ха-ха-ха! — сміявся Кайбул, — вчитися задумала! Я з тебе виб'ю цю дурницю!

І вона залишила чоловіка.

— Ні, мамо, — говорила дочка, відповідаючи на її голосіння. — Давно минули старі часи. Скільки ще можна вірити в бога, продавати дівочі серця нелюдам. Ти сама вже це розумієш, але разом з родичами сліпо виконуєш бажання інших. Я буду вчитися. Я хочу стати вчителькою. Радянська влада допоможе мені!

І вона пішла навчатися в Чарджоуське педагогічне учи-

Поглиблюємо знання

В нашому інституті працюють різноманітні наукові гуртки. Серед них — кілька гуртків суспільних наук. Їх робота особливо посилюється після XXII з'їзду КПРС. На засіданнях гуртків студенти постійно підвищують свій ідейно-політичний рівень, готуються до пропагандистської роботи серед населення.

Ось уже кілька років працює в інституті гурток політекономії. Ним керує зав. кафедрою М. Сугоняко. Робота в ньому поставлена так, щоб заняття були цікавими, приносили студентам допомогу у вивченні марксистсько-ленінської політичної економії. Обираючи відповідні теми, студенти опрацьовують потрібні першоджерела, систематично консультуються у викладачів. Написані доповіді зачитуються на засіданнях гуртка, а кращі з них виносяться на інститутську наукову студентську конференцію.

На засіданні гуртка завжди можна почути цікаві повідомлення про розвиток економіки як нашої країни, так і інших країн, новини з міжнародного життя. Останнім часом гурток особливо посилює свою роботу. До 14 наукової конференції його учасники підійшли повністю підготовленими, заняття секції відбувалися успішно.

Особливо активно працюють такі студенти, як Тихоновська, Парій, Дроб'язко, Михиденко, Рогозік, Кугук і ін.

В цьому навчальному році гурток продовжує свою роботу. Вже прочитано кілька доповідей, серед яких виділяється робота студента Балюри на тему «Економічне змагання двох світових систем». Найкраще відвідують гурток і виступають на його засіданнях студенти третіх курсів. Незабаром гуртківці відвідають завод «Трансигнал».

Н. ДАВИДЕНКО,
староста гуртка.

лице. Молодій жінці доводилося учитися і працювати.

— З вас, товариш Сапарова, вчителька не буде, — сказав учитель однієї з шкіл, куди її направили на практику. — Можете кидати училище зовсім.

Студентка не схилилася перед труднощами. Скільки було прочитано літератури, скільки просиджено вечорами над книгами!

Успіхи прийшли не скоро.

Закінчила педагогічне училище і вступила в Чарджоуський педагогічний інститут.

Роки студентські летіли немов ластівка над землею. Все частіше звучала її пісня. Це була не та пісня, що співалась у чужому домі. Ні, то були пісні весни і радості. В 1955 році студентка співала на Декаді літератури і мистецтва в Москві. Вона співала пісню «Ватанім» («Моя Батьківщина»). В ній говорилося: я радію, радіють люди, що ми живемо в щасливий і радісний час.

Інститут закінчено. Потім Сапарова працює учителькою, директором школи. Вчительці

Джумахал Сапарова.

ПОСТАНОВА

ОБ'ЄДНАНОГО ЗАСІДАННЯ ДИРЕКЦІЇ, ПАРТІЙНОГО БЮРО І РОБІТНИЧОГО КОМІТЕТУ РАДГОСПУ «БОРИС-ПІЛЬСЬКИЙ» ВІД 16 ЖОВТНЯ 1962 РОКУ.

Вступивши у найвідповідальніший період сільськогосподарських робіт — масового збирання і поставок овочів і картоплі державі — радгосп відчув гостру потребу в робочих руках. Значну допомогу нашому господарству у вирішенні цих важливих завдань надали студенти першого курсу Київського державного педагогічного інституту імені О. М. Горького (керівники А. Гринь, В. Соловйенко).

Студенти фізико-математичного, педагогічного та мовно-літературного факультетів, які брали безпосередню участь в збиранні овочів, картоплі і інших культур з 22 вересня по 18 жовтня, з почуттям високої відповідальності поставилися до дорученої роботи.

ПОСТАНОВИЛИ

За виявлену працелюбність, організованість і дисциплінованість на збиранні овочів і картоплі нагородити Почесними Грамотами:

1. Перший курс фізико-математичного факультету.
2. Перший курс педагогічного факультету.
3. Перший курс мовно-літературного факультету.
4. Одинадцять груп фізиків (керівник Д. Тхоржевський).
5. Чотирнадцять груп математиків (керівник Д. Ляшенко).
6. Другу групу першого курсу педагогічного факультету (керівник М. Ананенко).
7. Четверту групу першого курсу педагогічного факультету (керівник С. Леваківська).
8. Тринадцять груп математиків (керівник Г. Буй).
9. Тринадцять груп фізиків (керівник М. Дубініна).
10. Першу групу дошкільного відділу (керівник Л. Герасимова).
11. Другу групу дошкільного відділу (керівник Л. Ренке).
12. Першу групу російського відділу (керівник Н. Проніна).

Дирекція, партійне бюро і робітничий комітет радгоспу широко вдячні колективу студентів і їх керівникам за надану допомогу.

Наближається велике свято. Але ж і сесія не за горами. В підготовці до цієї важливої роботи посідає самостійна робота в лабораторіях, в кабінетах, в майстерні або в читальному залі. Не забуває про це і ЛЮДМИЛА КУЧЕРЯВА, студентка III курсу фізико-математичного факультету, яку наш фотокореспондент зустрів в кабінеті фізики під час виконання чергової лабораторної роботи на тему: «Визначення горизонтальної поля землі за допомогою тангенс-гальванометра».

Фото В. ТИМОШЕНКА

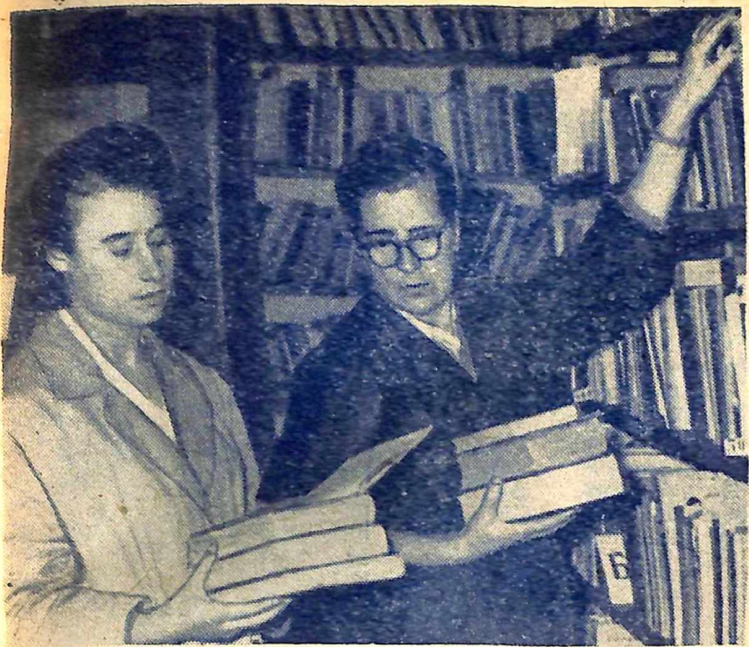

З ПІСНЕЮ НА ПОЛЕ І З ПОЛЯ

60 студентів других курсів мовно-літературного факультету з 22 жовтня по 1 листопада допомагали трудівникам радгоспу «Зоря» (Броварський район, Київської області) у збиранні картоплі, буряків, моркви. Першого ж дня студенти включилися в трудовий процес. Всі працювали з ентузіазмом, долаючи найрізноманітніші труднощі (а вони, звичайно, є). Чимало було мороки з влаштуванням людей на квартири, не розв'язаною до кінця залишилася харчова проблема. Довелося вести немало делікатних розмов з керівництвом радгоспу, переконувати, просити. Але все це труднощі, що зразу ж забуваються.

Гірше справа, коли доводиться гайнувати час через безгосподарність. Тоді ми вимагаємо, і з нами рахуються. Можна сказати, що ці сім днів не пропали марно. Зібрано десятки тонн картоплі в заплаві Трубежа, вирости кагати буряків і моркви. І від цього радісніше стає на душі у кожного, і ця радість звучала в мелодіях пісень, що супроводжували в роботі наших студентів.

І. СОКІРКО

Інститутська бібліотека систематично поповнюється новими надходженнями. Книги, посібники, які надходять сюди, також потрібні читальні, кабінети, для ленкімнат гуртожитків, де кипить напружена самостійна робота студентів. Особливо нетерпляче чекають на підручну літературу мешканці гуртожитків, які в кожному вільну хвилину хочуть мати під руками рекомендовані викладачами праці. Ось чому з такою ретельністю і увагою добирає старший бібліотекар В. Зост замовлену студентами фізико-математичного факультету необхідну літературу для ленкімнати гуртожитку № 1.

В. НАДНІПРЯНСЬКИЙ

ЩАСТИ ТОБІ, ДРУЖЕ

Що думають зараз осінні дерева з опалим листям, між якими ходять тумани, немов отари овець. Чи не сумують вони в розлуці з сонцем. А що думає юнак, який щойно одержав партійний квиток?

— Будьте таким, як ваш батько, — сказав секретар районного комітету партії.

Він нічого не відповів, але міцніше потиснув руку і вийшов на вулицю. Хлопцеві хотілося радіти, співати. Але в той же час сумував. Як би йому хотілося прийти додому і сказати:

— Здрастуй, батьку. Привітай мене. Я — комуніст. Я в усьому хочу бути схожим на тебе, і людям своєю працею приносити добро.

Та батька нема. В хатині на простінку між двома вікнами висить портрет людини у робочій сорочці. Він ніколи не бачив батька, бо народився тоді, коли його батько сидів у тюрмі.

Франц Кротевич закінчив сім класів. Хлопцеві хотілося поступити в Білоцерківське технічне училище. Але його не прийняли. Він не підходив ні зростом, ні документами.

І Франц пішов працювати на завод туди, де в 1938 році, холодної лютевої зими, забрали батька, комуніста і організатора робітників Городище-Пустоварівського цукрового заводу.

Два роки Франц працював на заводі різноробочим. Ще зовсім юні руки ледве витримували незвичну працю. Але потрібно було працювати, бо мати хворіла.

Прийде з роботи хлопець, наведе порядок по господарству і читає книги. Йому дуже хотілося вступити в комсомол, він довгими вечорами мріяв про це над розкритою книгою Миколи Островського «Як гартувалася сталь».

А іноді відірветься від книги і запитає у матері:

— Мамо, скажи мені, наш батько хороший був?

— Хороший.

— А чому його забрали до тюрми?

— Мабуть, комусь заважав жити.

Із сумом хлопець дивився на своїх товаришів, що ходили до школи. І Франц знову рішив продовжити навчання. Став ходити до школи в село Мала Вільшанка. Важко було вчитися. Доводилося брати зошити з математики у своїх товаришів. А ще до того — пішки по дванадцять кілометрів щоденно. Було прийде в клас, сяде і мовчить, доки не викличуть до дошки відповідати, — так стомлювався.

Одного разу до нього підісла вчителька, класна керівниця Валентина Сергіївна Генаш. Довго довго сиділи вони. І Франц розповідав про свою сім'ю, про те, що мріє стати комсомольцем.

Після розмови з вчителькою в нього життя пішло іншим руслом. Його обрали старостою класу.

Потім поселився у гуртожитку. Тепер було вже більше часу на навчання.

Незабаром Франц Кротевич вступив до ленінського комсомолу. А наступного року його обрали секретарем комсомольської організації школи. В нього тепер були десятки турбот: комсомол в школі будував теплицю, збирали металом, на полі проводили політінформації, організовували тематичні вечори, приймали нове поповнення до комсомолу.

Раділи хлопцеві учителі школи, директор Федір Митрофанович Гіда.

Закінчено школу. Франц знову пішов працювати, але на цей раз у поле. Через деякий час служба в Радянській Армії.

Служив чесно, добросовісно, виконував обов'язки агітатора взводу, розносив пошту у підрозділі.

В армії вступив кандидатом у члени КПРС. Тут зрозумів все значення культури. Тут дізнався, чому батько потрапив до тюрми.

Закінчена служба. Приїхав вступати до інституту.

— Хочу бути математиком, — сказав Франц декану факультету Гурію Григоровичу Кордуну.

Комсомоле — відродо моя полум'яна!
Дійде слава твоя до майбутніх сторіч
І натхне на пісні не одного бояна,
Як тебе надихав на неспокій Ілліч.

Комсомоле — життя мого світле знамено!
Пригадають нащадки держання твої
І героїв твоїх назовуть поіменно,
Свого щастя зустрівши зелені маї.

Комсомоле — на чолах будьонівки в зорях!
Ти ще змалечку звик і до гроз і до бур.
Це ж тобі пахнув юними веснами порох,
Коли в ший ти гнав і махнів, і петлюр.

Комсомоле — од праці замурзані лица,
Куфайки у вапні та вуста, наче жар.
Ти комуною марив не задля годиться,
Підмурівок їй клав, як простий бетоняр.

Комсомоле — серце стомільйонні удари!
В розмежоване поле ти вів трактори,
Дніпрельстан будував і дорогу за хмари
Літаками проклав крізь бурани й вітри.

Комсомоле — нескорене плем'я титанів!
Став мечем ти супроти фашистів орди.
І Москва, й Волгоград, і Чугуєв, і Канів
Не забудуть ніколи твоєї ходи.

Комсомоле! На фоні мартенів і домен
Ти сьогодні встаєш, велетенський на зріст,
І народжуєш в серці народу відгомін,
Моїй долі даруєш калиновий міст.

Комсомоле — відродо моя полум'яна,
Дійде слава твоя до майбутніх сторіч
І натхне на пісні не одного бояна,
Як тебе надихав на неспокій Ілліч.

Василь ДІДЕНКО.

Для цих дівчат — студенток педагогічного факультету, як і для всієї радянської молоді, основним законом життя став моральний кодекс будівника комунізму. Успішно вчитися, щоб стати кваліфікованими спеціалістами, бути зразком у роботі і в побуті — ось до чого прагнуть Світлана Коба, Женя Ярошевич, Галя Вітківська, Віта Осадча, Таїсія Безпалова, Лена Грек та Вала Отверченко.

В. ЧУХЛІБ

БУКЕТ ХРИЗАНТЕМ

НОВЕЛА

День був дивним. Багряний цвіт прапорів і транспарантів на фоні золотого вбрання дерев і синього неба. Сонце розщедрилося не посинньому, лагідно простягало до землі свої життєдайні промені. Немов би вітало людей з великим святом.

Андрій не міг не помітити величавої краси листопадового дня. «І до всього — оцей букет», — подумав. Під час останньої зустрічі він пообіцяв його Олесі, адже вона так любить хризантеми. Він привіз квіти з Києва, як найдорожчий скарб оберігав їх у дорозі.

І тепер, поспішаючи до невеликого біленького будиночка, що прилягало на одній з тихих вулиць містечка, юнак думає, як зрадіє Оlesia.

Раптом чийсь дуже знайомий голос спиняє його. В низенькій сиво-

головій жінці Андрій впізнає свою вчительку Варвару Максимівну.

— Ой, пробачте, Варваро Максимівно. Слово честі — не помітив, — збентежено говорить він.

На її обличчі сяє тиха посмішка. — Тепер не помічати стали. Розлетілись і забули своїх вчителів.

Він безмежно радіє цій зустрічі. І, разом з тим, Андрію стає соромно перед сивоголовою жінкою. За останні два роки навіть не спромігся написати їй листа.

«Я люблю вас, Варваро Максимівно, як і раніше. Для мене ви завжди будете дорогою людиною», — хочеться сказати йому зараз. Але хіба ж таке скажеш?

Помітивши його збентеження, вона говорить, окидаючи Андрія поглядом:

— Виріс, змужнів. Ну, розкажуй, чим живеш...

Вони, здається, довго стоять — просто посеред тротуару, — і люди обминають їх, розуміючи посміхаючись. А перед Андрієм за ці хвилини пропливають незабутні шкільні роки, випускний вечір, прощання з учителями, з Варварою Максимівною, яка була для нього більше, ніж вчителькою, — другом. Вона мало розповідала їм про себе, але Андрій від старших товаришів знав, що його вчителька була кулеметницею під час громадянської, Вітчизняна забрала від неї двох синів і чоловіка.

— Зі святом Вас, Варваро Максимівно, — шепоче юнак.

— Ганна Петрівна і Костянтин Васильович уже пішли на пенсію, — доливає до нього голос учительки. Помовчавши, якось сумовито додає:

— І я також. А зараз місяць собі не знаходжу. Хотіла було повернутись у школу, лікарі не пускають, кажуть, серце дуже слабе у вас.

«У неї хворе серце, у неї хворе серце, — стукотить у нього в мозку. — А хто ж винен, як не ми. Лобуряки...» Варвара Максимівна ще щось говорить, а потім подає на прощання свою маленьку з синіми прожилками руку.

— Бачу, поспішаєш. Не буду затримувати. Заходь до мене додому. В будь-який час.

— Обов'язково зайду, — каже Андрій, і, побачивши, що стрілка годинника забігла далеко вперед, як ошпарений, зривається з місця. І тільки тепер помічає, що в руках у нього хризантеми. Він різко повертається і біжить навздогін за вчителькою.

— Варваро Максимівно! Варваро Максимівно! — ледве переводить подих. — Ось! Це — вам!

Він простягає їй букет.

— Спасибі, Андрію! — промовляють її молоді очі...

Андрій поспішає. Десь чекає його кохана дівчина. Вона сьогодні не одержить обіцяного букета. Але він знає: Оlesia не образиться. Вона його зрозуміє.

Спорт і байдужість — несумісні

Розпочалися заняття в спортивних секціях інституту. На належному рівні проходять тренування в секціях спортивної та художньої гімнастики, фехтування, волейболу та баскетболу. Добре відвідують заняття і досягли значних успіхів студенти Василенко, Лягун, Савченко, Прокопенко, Волинський, Загоруйко, Музиченко, Карабач, Балура і ін.

Але, на жаль, є студенти, які мало уваги приділяють спорту або зовсім перестають ним займатися. Це стосується представників мовно-літературного факультету Цяцько, Друзь, Бабич. З їх вини погіршилися тренування інститутської команди з спортивної, а також художньої гімнастики, бо ці дівчата за півтора місяці були тільки на двох заняттях. Перестали відвідувати секції і такі спортсмени фізико-математичного факультету, як Шухліська, Гарус, Бабакова, Гапонова і ін.

А час іде. Уже розпочинаються

змагання на особисту першість обласної ради ДСТ «Буревісник», скоро розгорнеться боротьба за командну першість факультетів перед 15 комплексною спартакіадою. Треба сказати, що збірні команди з окремих видів спорту в інституті ще не укомплектовані. Деякі студенти навіть другого курсу ще не обрали собі вид спорту, де змогли б належним чином виявити свої спортивні можливості, а старшокурсники в переважній більшості залишилися в стороні від будь-якої спортивної роботи. У нашому інституті є також немало аспірантів, викладачів, лаборантів, в минулому непоганих спортсменів, що могли б успішно виступати в збірних командах. Проте майже ніхто з них не бере участі в спортивному житті вузу. Особливо це стосується аспірантів. Хочеться, щоб в цьому році наш інститут на змаганнях був представлений хорошими спортивними колективами.

Ф. К.

В нас
Часто,
Часто
Місяць білолюбий
Зі мною спить
Під стогом до зорі.
Сховав під тином
Босі ноги в лопух,
Серпень сливи
Трусить на поріг.
В його кишенях
Ядра білих яблук,
Його купав
Часто грибний дощ.
В нас на зорі
Лише трюхотинним ямбом
У сосняку
Чаклує чорний дрозд.
Мене знайшла
Берега у суботу
І колихала в стомлених руках,

І напувала
Вранці біля броду
Холодним соком
З білого глека.
Піду ж пройду
По голубій отаві,
Тремтить мов серце
Білий лист осик.
Горбата іва
Груди мие в ставі,
Сховавши спину
В золоті коси.
Одягнув клен
Малинову сорочку,
Крізь полохливі лози
До Дніпра
В сухих руках
Несе зорю молочну,
Несе і губить
Листя жовтий прах.
Ось тут з ліщини

Сопілку вирізав я,
Пташиний спів
Бадьоро день поїв.
Привіт, дуби,
Онуки Вересая,
Мої брати,
Товариші мої!
Я зупинивсь,
Зійти не можу з місця:
Дивлюсь —
Сідає
Сонце за Остер,
А біле колесо —
З діброви місяць —
У хату котить
Прямо через степ.
Майстерно котить!
Вийдіть на леваду —
Гудуть на зрубках
Білі
Голуби.

А в золотавих зливах
Зорепаду
Купають лосі
Очі голубі.
А ген в лугах
Від Недри недалеко
Білий курган
Пасється мов верблюд.
Ти чуєш, земле,
Рідна моя ненько,
Тебе одну
І маю і люблю!
Моторів стук
У польовому стані,
Медовий подих
Липових узлісь,
Звичайну пісню
Білого світання,
Де народився,
Виховався
І зріс!

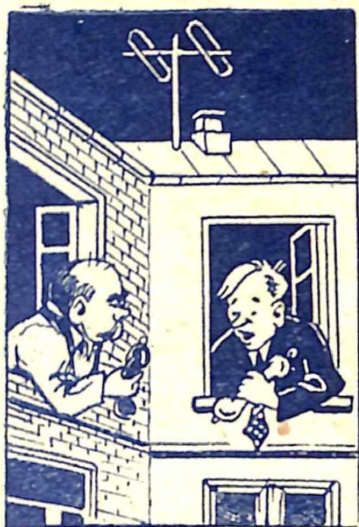

Мрії дівочі.

ВЕСЕЛИЙ КУТОЧОК

Людина слова

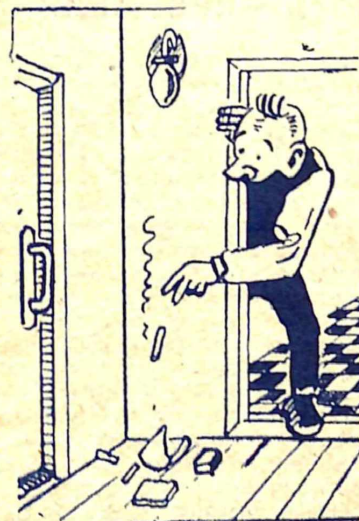
В інституті не працює багато телефонів. Це продовжується ще з самого початку нового навчального року.

— Будь ласка, скажи мені, як знайти нашого Інститутського техніка АТС т. Бандуру.
— А навіщо він тобі?
— Та, розумієш, хочеться поздоровити людину із святом... Тільки ось біда: телефон у нас не працює вже другий місяць.
— Тоді облич, друже. Бандура захоплений ремонтом нової телефонної станції. А як знайдеш, то небагато доб'єшся: пообіцяє відремонтувати, але не зробить. Він в основному людина слова, а не діла.
— От жаль. Так хотілося поздоровити його із святом. Піду краще полаюся з ним...
— Йди, йди, тільки даремно це... Передай йому привіт і від мене.

Чудасія

Пройдіться коридорами інституту і ви майже не зустрінете урни для сміття. Господарська частина вважає, що їх поламали і навіть... покрали.

— Що воно за чудасія! Доведеться в куті...

СТУДЕНТСЬКИЙ ГУМОР

ПОЮТ

На собранні (а може бути, і в другому місці) собравшись поют, мешають. Председатель (а може бути і хто-то другой) пытається их успокоить:
— Товарищи, тише! Тише, товарищи! Прошу вас!
Тише...
Поют.
— Я призываю вас успокоиться, товарищи!
...Поют.
— Я буду вынужден поставить вопрос о вашем поведении на курсовом бюро!...
...Поют.
— На факультетском бюро!...

...Поют.

— На комитете!
...Поют.
— Хорошо, я запишу вас в хор. Все мгновенно умолкают.

ЕСЛИ БЫ ДА КАБЫ...

После окончания института они поженились и спустя год пришли разводиться.
— В чем дело? — спросил судья, — вы же культурные люди с высшим образованием. Что вас заставило так поступить?
— Вот именно! — ответил отец и муж, — если бы к ее высшему техническому образованию да хотя бы низшее домашнее...

КАЛЕЙДОСКОП ВСЕСВІТУ

ПАМ'ЯТЬ ВЕЛИКОГО ВЧЕНОГО

Альберт Ейнштейн мав незвичайну пам'ять на цифри. Один з його співробітників назвав Ейнштейнові номер свого телефону — 24-361 і попросив його записати. «Я не маю на те потреби», — відповів великий учений. — Адже це просто запам'ятати: дві дюжини і дев'янадцять у квадратах.

МАСШТАБИ ПРОГРЕСУ

За даними останнього перепису населення у Франції живуть, «практикують» (заробляють на цьому гроші) 34000 пророків, віщунів та ясновидців. У столиці країни офіційно зареєстровано 6000 віщунів та хіромантів.

КОМУ ЩО?

На операційному столі лежить пацієнт. Хірург звертається до асистентки:
— Прошу дати інструменти.
На це пацієнт слабким голосом:
— Як, невже пан лікар збирається зараз грати?

ПОГОДА.

Турниста розсердила лондонська погода.
— Коли тут у вас, чорт забирай, буває літо? — спитав у

ЛОНДОНЦЯ.

— Це досить важке запитання. Минулого року, наприклад, воно випало на середу.

УСЕ ТРЕБА ЗНАТИ.

Газета «Штандарт молоді» (Польща) повідомляє про цікаве дослідження на тему: «Скільки запитань на день задає в середньому чотирирічна дитина?» Кільком десяткам молодих матерів було роздано мініатюрні магнітофони, які прикріплювалися до одягу, а також розвішувалися в дитячих кімнатах. Після підрахунку з'ясувалося, що чотирирічна дитина задає на день пересічно 440 запитань на тему: «А що це таке?»

САМ СОБІ КОСМОНАВТ.

Колишній архієпископ Кентерберійський Джефрі Фішер заявив: «Коли я молюся, я завжди перебуваю понад космічними просторами».

ВАТИКАН РОЗЗБРОЄНО.

Набагато скоротилася кількість папських гвардійців, які несуть службу у Ватикані. Причина: відмова від військової служби у папи через низьку платню і заборону одружуватися. Ватиканський уряд марно шукає новобранців.

О. БОРОВКО

МІНІАТЮРИ

Людину мудрість прикрашає, мов землю квіти у маю... Тож старших віком поважаю, а старших думкою люблю.

І до людей цю проявить властивість.

Униз спускатися легко й просто, дуже, без труднощів на гору не зійти... Як дні твої проходять без напружень, задумайся: куди прямуєш ти.

Мій друг не може часом відрізнити, де паперові, а де справжні квіти. Проте найбільш небажана можливість

3 НАРОДНИХ УСТ

— Хлопче, ти чому ніде не працюєш?
— Я ще малий...
— А чому на тобі такі короткі штани?
— Це ж батькові.

Один підтоптаний донжуан, покинувши трьох жінок, залицявся до молодої дівчини-агронома:

— Люба моя, квітко весняна, якби ти знала, як глибоко пустила коріння в моїй душі.
— Ще б пак, рослини люблять угноєний ґрунт.

РОЗМОВА З ХАПУГОЮ

— Будь бригадиром, — каже нерозбірливий голова колгоспу.
— Не потягну...
— А ковалем?
— Теж ні.
— Тоді може комірником?
— О, там потягну!

— Мімі, ти так стильно вдягаєшся. Де ти береш нові моди?
— З журналі «Перець» і «Крокодил».

ВДАЛИЙ ПОЧИН

— З чого ви почали свою кар'єру?
— З цукерок.
— Ви працювали на кондитерській фабриці?
— Ні, я подарував начальниці шоколадний набір.

ПОРАДА

— Мені треба виступати на концерті, а я втратив голос.
— Ну то й що ж? Співай не своїм голосом.

АПАРАТ

— Тату, що таке апарат?
— Ну, це такий механізм, прилад. От, наприклад, фотоапарат.
— А без апарата жити можна?
— По-моєму, можна.
— А чому ж тітка Докія каже: «Забрали в мене апарат, як я тепер житиму?»

Восьмирічна шахістка

На обласні змагання шкільних шахістів я потрапив випадково. І зразу ж звернув увагу на Орису. Білява дівчинка стояла біля шахового столика. Так, саме стояла. Адже якби вона сіла, то навряд чи вдалося б їй що-небудь побачити на дошці. Тільки що Орися провела багаточисельну комбінацію. Її суперниця, шістнадцятирічна дівчинка, надовго замислилась. А незабаром восьмирічна шахістка пояснила своїй противниці, як оформити бланк для запису партії:

— Пиши: білі здалися. Тільки не забудь розписатися.
Це була остання партія Ориси Сех з п'яти, зіграних нею на першість Станіславської області. Три перемоги, одна нічия і одна поразка — такий результат першокласниці Рожнятівської середньої школи.

І ось я беру не зовсім звичайне інтерв'ю.

— Скажи, будь ласка, Орисю, коли ти почала грати в шахи?

— З січня 1961 року. Моїм учителем був брат Ігор, — відповідає школярка. — Вся наша сім'я — «шахова». В шахи грає мама. Вона вчителька. Батько. Він бухгалтер. Ігор також. І шестирічний брат Олесь. Тільки я у всіх виграю.

Дівчинка в курсі великих шахових подій останнього часу. Вона називає імена учасників міжзонального турніру в Стокгольмі.

Я зустрівся і з братом Ориси — Ігорем. Він розповів, що його молодша сестра — відмінниця. Особливо любить арифметику. Багато і наполегливо грає в шахи. Знайома з книгою Ботвинника «Радянська шахова школа». Любить вирішувати етюди, задачі.

Найзаповітніша мрія Ориси Сех — зустрітися за шаховою дошкою з чемпіоном світу.

— З Ботвинником?
— Так, — Орися посміхається і додає: — якщо він виграє матч...

С. ТРОЯН,
кореспондент Агентства преси «Новини»,
(газета «Радянська освіта» від 25 квітня 1962 р.)

Худ. оформлення М. Аврамчука.

Редактор П. ХРОПКО.